
Paul Coremans (1908-1965)

Ochrona Zabytków 18/4 (71), 78-79

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wykonano remont kapitalny elewacji z kredytów Gospodarki Komunalnej. Projekt wykonał inż. Bald, MBP-Łódź. Prace remontowe wykonało MPRB, Łódź-Śródmieście.

Brama prowadząca do fabryki d. Poznańskich, od 1946 r. zakładów im. Marchlewskiego. Murowana z cegły, pochodząca z przełomu XIX/XX w. Do 1960 r. znajdowała się w stanie daleko posuniętego zniszczenia (liczne ubytki cegły, detali architektonicznych itp. (il. 8). W 1960 r. przystąpiono do prac remontowych z kredytów użytkownika, podczas których przywrócono pierwotny stan bramy. Projekt odbudowy opracował inż. Bald, prace remontowe wykonało MZBM Łódź-Bałuty.

Kościół par. św. Józefa, ul. Ogrodowa 13. Halowy, modrzewiowy, szalowany deskami, z wolno stojącą dzwonnicą. Zbudowany w poł. XVIII w. na Starym Mieście, w pocz. XX w. przeniesiony na obecne miejsce. Do 1958 r. znajdował się w stanie daleko posuniętego zniszczenia. W 1958 r. wykonano remont kapitalny z kredytów użytkownika. Wymieniono w 50% więźbę dachową i lica ścian oraz w całości pokrycie ceramiczne dachu (il. 9). Projekt opracował inż. Bald (M.B.Proj.-Łódź), wykonawca: Sp. Budowlana.

Dwór Górskich, n. Zimmermana, ul. Rzgowska 247. Drewniany, modrzewiowy, ściany działowe z drewna i cegły suszonej, z II poł. XVIII w. Do 1939 r. zamieszkały przez rodzinę fabrykanta Zimmermana, następnie opuszczony, przejęty na własność państwa i zamieszkały przez lokatorów. Do 1961 r. znajdował się w stanie daleko posuniętego zniszczenia (il. 10). W 1961 r. wykonano z kredytów budżetu terenowego prowizoryczne zabezpieczenie dachu. Prace zabezpieczające wykonało MZBM, Łódź-Górna. W 1963 r. przystąpiono do odbudowy obiektu, w którym po zakończeniu prac planuje się umieszczenie Rejonowej Biblioteki Publicznej. Wymieniono w 60% więźbę dachową i ściany zewnętrzne (konstrukcja zrębowa), usunięto papowe pokrycie dachu, zamieniając je na istniejący pierwotnie gont, wykonano nowe tynki wewnętrzne i zewnętrzne, usunięto wszystkie wtórne ścianki działowe, przywracając pierwotny podział wnętrza (il. 11). Projekt odbudowy opracowali: inż. Henryk Jaworowski i Zdzisław Grajter (PKZ, Oddz. Łódź). Roboty budowlane wykonane zostały przez PKZ, Oddz. Warszawa.

Tadeusz Byczko

Budownictwo drewniane

WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

Dnia 11 czerwca br. zmarł nagle profesor Paul Coremans, założyciel i dyrektor Królewskiego Instytutu Dziedzictwa Artystycznego w Brukseli. Prof. Coremans, jako czynny działacz na terenie międzynarodowej organizacji muzeów, żywo interesował się muzealnictwem i ochroną zabytków w Polsce i był w bliskim kontakcie z Zarządem Muzeów i Ochrony Zabytków, Polskim Komitetem ICOM-u i osobistościami, reprezentującymi te instytucje. Z okazji wielu zjazdów i konferencji, w których brał udział, jako ekspert i organizator, mieliśmy okazję poznać Go, jako człowieka odznaczającego się rozległą wiedzą i trafnością ocen. Wielką osobistą kulturą, rzeczowością i obiektywizmem oraz postawą, podyktowaną zdecydowanym przekonaniem o konieczności współpracy międzynarodowej, zdobył sobie autorytet we wszystkich krajach i szczerą przyjaźń u wszystkich muzeologów, konserwatorów i restauratorów zabytków. Również w Polsce cieszył się szacunkiem i głębokim uznaniem, tym bardziej, że wielokrotnie współdziałał z nami w kwestiach szczególnie dla nas żywo interesujących — organizacyjnych, wystawienniczych i wydawniczych. We wdzięcznej pamięci zachowamy też Jego bezpośrednią pomoc, w formie stażu, praktyki i konsultacji, udzielanej w swoim instytucie młodym naszym adeptom muzeologii i konserwatorstwa i wyrażającej się szczególnie dobitnie wtedy, gdy na nasze zaproszenie w 1960 roku służył nam swoimi obserwacjami i cennymi informacjami w bardzo trudnej i odpowiedzialnej kwestii zabezpieczenia arcydzieł naszej sztuki — drzwi brązowych w Gnieźnie i portalu ołbińskiego we Wrocławiu.

Z głębokim żalem żegnamy zasłużonego rzeczownika współpracy międzynarodowej na polu ochrony zabytków, który dzięki swej osobistej pracy naukowej

PAUL COREMANS
(1908—1965)

i inicjatywie organizacyjnej walnie przyczynił się do pogłębienia i upowszechnienia, na naukowych podstawach opartej, technologii konserwatorskiej i który osobistym przykładem dał wzór postawy wobec dziedzictwa kulturalnego.

(K. Mal.)

Prof. dr Paul Coremans urodził się 29. IV. 1908 r. w Borgenhout koło Antwerpii. W 1932 r. uzyskał stopień doktora nauk chemicznych na uniwersytecie w Brukseli. W 1934 r. powierzono Mu utworzenie laboratorium „Musées Royaux d'Art et d'Histoire“. Podczas wojny położył wielkie zasługi dla ochrony i zabezpieczenia dzieł sztuki na obszarze całego kraju. Gdy w 1946 r. laboratorium muzealne przekształcono w samodzielną instytucję „Les Archives Centrales Iconographiques d'Art National et Laboratoire Central des Musées de Belgique“, stanowiący na jej czele, Paul Coremans wprowadzał w życie zasadę, cechującą całą Jego działalność: zespolenie dla wspólnego celu badań w zakresie nauk ścisłych, historii i sztuki. W 1947 r. udział w ekspertyzie fałszywych Venmeerów ustalił Jego renomę jako eksperta w skali międzynarodowej. Dążenie do dzielenia się zdobytym doświadczeniem skłoniło Go do objęcia w 1948 r. obowiązków wykładowcy na uniwersytecie w Gandawie, a następnie do przemianowania laboratorium na „Institut Royal du Patrimoine Artistique“, o zadaniach badawczych i szkoleniowych, którego piękny gmach stał się w 1962 r. uwieńczeniem długotrwałych wysiłków. W dziedzinie historii sztuki imię Zmarłego pozostanie trwale związane z utworzeniem w 1951 r. „Centre National de Recherches — primitifs Flamands“. W zakresie konserwacji malarstwa zapisał się odrestaurowaniem polptyku „Baranka Mistycznego“ Van Eyck'a w 1951 r., kalwarii Juste de Gand w 1953 r., „Justice d'Oton“ D. Bouts'a w 1957 r. i „Zdjęcia z Krzyża“ Rubensa w 1963 r. Wyrazem uznania dla Jego rozległej wiedzy, niespożytej energii i ogromnych zasług były liczne godności w zagranicznych i międzynarodowych organizacjach muzeologicznych i konserwatorskich: w 1952 r. — generalnego sekretarza Międzynarodowego Komitetu Laboratoriów Muzealnych w ICOM; w 1954 r. — członka rady „Intermuseum Laboratory“ w Oberlin, Ohio; w 1957 r. — członka honorowego „British Museums Association“; w następnym roku — wiceprzewodniczącego IIC w Londynie; w tymże roku — członka rady „Centre International pour l'Étude de la Préservation et la Restauration des Biens Culturels“ w Rzymie; w 1959 r. — członka rady „Conservation Center“ na uniwersytecie nowojorskim; w 1960 r. doktora h/c Wayne State University w Detroit; w 1962 r. członka Komitetu Wykonawczego ICOM, ponadto zaś eksperta-konsultanta UNESCO. 11.VI.1965 r. zakończył nagle życie w Noorden w Holandii, pogrążając w głębokim smutku licznych przyjaciół i współpracowników, którzy stawiają sobie za cel kontynuowanie Jego dzieła*.

* Udostępnienie danych biograficznych Redakcja zawdzięcza uprzejmości dra R. Sneyers'a, następcy prof. dra P. Coremans'a na stanowisku kierownika „Institut Royal du Patrimoine Artistique“ w Brukseli.

ADAM ZAKRZEWSKI
(1904—1965)

W dniu 19 sierpnia 1965 r. zmarł w Warszawie mgr Adam Zakrzewski długoletni zastępcy Dyrektora P. P. „Pracownice Konserwacji Zabytków“.

W ciągu 11 lat kierował, rozwijał i organizował jedyne w Polsce Przedsiębiorstwo powołane przez Ministra Kultury i Sztuki dla odbudowy i konserwacji zabytków kultury narodowej. Urodzony 23. XI 1904 r. w Oświęcimiu, studia wyższe — Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie ukończył w roku 1928. 17 lat pracy na instytucjach ubezpieczeń społecznych na rozmaitych szczeblach aż do stanowiska dyrektora administracyjnego w Zarządzie Centralnym PZUW dały Mu znakomite przygotowanie w zakresie planowania i spraw finansowych, administracyjnych, budowlanych, inwestycyjnych i wydawniczych. Następne 11 lat poświęcił organizacji P.P. PKZ, które objął w początkowym stadium rozwoju i dzięki wyteżonej, codziennej, trudnej pracy doprowadził do stworzenia dużej instytucji, mającej swoją piękną kartę w dorobku ogólnopolskim. Duża kultura osobista, gorące oddanie sprawie, serdeczny stosunek do współpracowników, wyteżona ofiarna praca na codzień pozwalały mu na rozwiązywanie trudnych często zadań i planów. Głęboko przeżywał trudności, jakie bardzo często były udziałem przedsiębiorstwa i cieszył się z sukcesów polskiej metody konserwatorskiej i osiągniętych wyników.

W uznaniu zasług, jakie położył w dziedzinie konserwacji zabytków odznaczony został w 1964 r. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Zmarły Dyrektor Adam Zakrzewski zdobył sobie szacunek i uznanie nie tylko przełożonych, ale i współpracowników, którym służył przykładem osobistej pracy, wielkiej kultury, prawości i skromności. Pozostanie w pamięci nas wszystkich jako wzór pracownika, przełożonego i kolegi.

Marian Kryński